

گیاهان آپارتمانی و درختچه‌های زینتی

مهندس محمدجواد نصیری

www.ketab.ir

انتشارات هرمس

تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از میدان ست، شماره ۲۴۹۳ - تلفن: ۸۸۷۹۵۶۷۴

گیاهان آپارتمانی و درختچه‌های زینتی

محمدجواد نصیری

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی: هنرگرافیک

چاپ: هاشمی

همه حقوق محفوظ است.

سرشناسه: نصیری، محمدجواد، ۱۳۱۴ -

عنوان و نام پدیدآورنده: گیاهان آپارتمانی و درختچه‌های زینتی / محمدجواد نصیری

مشخصات نشر: تهران، هرمس، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۶۴۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۶-۰۴۷-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: گیاهان آپارتمانی

House plants: موضوع

موضوع: درختچه‌های زینتی

Ornamental shrubs: موضوع

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ن ۶۱۹/۹ SB ۴۱۹

رده‌بندی دیویی: ۶۳۵/۹۶۵۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۱۲۰۱۴

فهرست

۱	.....	پیشگفتار
		بخش اول: اطلاعات کلی
۷	.....	نام‌گذاری گیاهان
۸	.....	انتخاب گیاهان
		عوامل پنجگانه در رفع نیازمندی‌های حیاتی گیاهان
۱۰	.....	۱. نور
۱۱	.....	۲. حرارت
۱۳	.....	۳. آب
۱۵	.....	۴. رطوبت
۱۷	.....	۵. خاک
۲۲	.....	تعویض گلدان
۲۵	.....	جوانه‌برداری و هرس کردن
		روش‌های تکثیر گیاهان
۲۶	.....	۱. تکثیر از طریق کاشت بذر
۲۷	.....	۲. تکثیر از طریق قلمه
۲۸	.....	۳. تکثیر از طریق تقسیم ریشه‌های زمینی
۲۹	.....	۴. تکثیر از طریق تقسیم ریشه‌های هوایی
۲۹	.....	۵. تکثیر بوسیله پیاز و غده‌های زیرزمینی
۳۰	.....	۶. تکثیر بوسیله هاگ (اسپور)

آفات و بیماری‌های گیاهی

۳۵	الف. آفات گیاهی
۳۹	ب. امراض گیاهی
۴۱	پ. عوارض و نارسایی‌هایی که بی‌ارتباط با آفات و امراض نباتی هستند
۴۴	زبان گل‌ها
۴۵	فرهنگ مفاهیم برخی از گل‌ها

بخش دوم: مطالعه گیاهان از نظر مشخصات ظاهری و نیازمندی‌های آن‌ها

۶۹	Abelia - آبلیا
۷۱	Abutilon - فانوس چینی
۷۴	Acacia (Mimosa) - میموزا
۷۶	Acalypha - دم‌گربه‌ای
۷۸	Ananthes Mollis - کاندوس
۸۰	Acer - افرا
۸۲	Adiantum - گیسو (برسپاه‌شان)
۸۵	Aechmea - اکمنا
۸۸	Agapanthus - گل عشق (زینق آفر تایی)
۹۱	Agave - آگاو (خنجری)
۹۴	Ageratum - گل ابری
۹۶	Aglaonema - نخشید (آگلانوما)
۹۹	Agrifoglio - اگری فولیو
۱۰۱	Althaea rosea - ختمی پُرپر
۱۰۳	Allamanda - شیپور طلایی (گل کنایون)
۱۰۵	Allium giganteum - پیاز زینتی
۱۰۷	Alocasia - گوش فیل (برگ بابا آدم)
۱۱۰	Aloe - شاخ بزی (صبر زرد)
۱۱۳	Amaranthus - تاج خروس (زلف خروس)
۱۱۵	Ananas - آناناس زینتی
۱۱۷	Anthurium - فلامینگو
۱۲۰	Antirrhinum - گل میمون
۱۲۲	Aphelandra - گیاه گورخری (آفلاندرا)

۱۲۴	.....	Aporocactus - کاکتوس دم موشی
۱۲۶	.....	Araucaria - کاج مطبق
۱۲۸	.....	Ardisia - آردیسیا
۱۳۱	.....	Asparagus - گُردی (شویدی)
۱۳۴	.....	Aspidistra - برگ عبائی
۱۳۶	.....	Asplenium nidus - اُشیانه پرنده
۱۳۹	.....	Astilbe arendsii - پری‌رو
۱۴۱	.....	Astrophytum - کاکتوس ستاره‌ای (کلاه اسقف)
۱۴۳	.....	Aucuba - شمشاد ژاپنی (اُتوکوبا)
۱۴۶	.....	Azalea - آزاله (خرزهره هندی)
۱۵۰	.....	Beaucarnea - پافیلی
۱۵۳	.....	Begonia - بگونه
۱۵۷	.....	Berberis - زرشک چوبی
۱۵۹	.....	Bougainvillea - گل کاجی
۱۶۲	.....	Brassica oleracea - کلم زینت
۱۶۴	.....	Brugmansia - شیپور فرنگی (تاتر، معطر)
۱۶۶	.....	Brunfelsia - برونفلسیا
۱۶۹	.....	Buddleja - گیاه پروانه
۱۷۱	.....	Buxus - شمشاد فرنگی
۱۷۴	.....	Caesalpinia - پرنده قرمز مکزیکی
۱۷۶	.....	Caladium - گیاه گوش فیل (قلب عیسی)
۱۷۹	.....	Calathea - گیاه پرتاووس (گیاه مار زنگی، گیاه عابد)
۱۸۲	.....	Calceolaria - گل کیفی (کفشک)
۱۸۴	.....	Calendula - گل همیشه بهار
۱۸۶	.....	Calliandra - توتیای قرمز
۱۸۸	.....	Callistemon - بطری شوی
۱۹۰	.....	Camellia - کاملیا (چای زینتی)
۱۹۳	.....	Campanula - گل استکانی
۱۹۵	.....	Campsis - پیچ اناری (شیپوری)
۱۹۸	.....	Canna - اختر هندی
۲۱۰	.....	Cercis - ارغوان

۲۰۴	Cereus - کاکتوس خارپشته
۲۰۶	Chaenomeles - به ژاپنی (به زینتی)
۲۰۸	Chamaedorea - گیاه پلا
۲۱۱	Chamaerops - نخل بادبزنی
۲۱۳	Chlorophytum - گندمی (سجافی)
۲۱۶	Chrysanthemum - داودی
۲۲۰	Citrus - لیمو
۲۲۳	Clematis - کلماتیس (شقایق پیچ)
۲۲۵	Cleyera - گیاه سهرنگ (کلیرا)
۲۲۷	Clivia - گل خورشیدی
۲۳۰	Codiaeum - کرچک هندی (کروتون)
۲۳۳	Cloves - گیاه خشخاش
۲۳۶	Columnea - ماهی طایی (کولومنا)
۲۳۹	Convallaria - موه
۲۴۱	Cordyline - کوردیلین (اژدهای آتشین)
۲۴۴	Cortaderia argentea (Gynerium argenteum) - علف پامپا
۲۴۷	Cosmos bipinnatus - گل اشرفی (کمر ستاره‌ای)
۲۴۹	Cotinus - درخت پر
۲۵۱	Cotoneaster - فرشینه قرمز
۲۵۳	Crassula - کراسولا (گیاه برگ نقره‌ای)
۲۵۶	Crataegus - گیاه زالزالک (ولیک سرخ)
۲۵۸	Cryptanthus - ستاره زمینی
۲۶۱	Ctenanthe - گل شانه
۲۶۴	Cupressus - سرو
۲۶۷	Curcuma longa - گیاه زردچوبه (زعفران هندی)
۲۶۹	Cycas - سیکاس (نخل کوتوله)
۲۷۲	Cyclamen - سیکلمن (نگونسار)
۲۷۵	Cyperus - پنجه کلاغی (چتری، نخل مرداب)
۲۷۸	Dahlia - گل کوکب
۲۸۰	Dasyliro Texanum - گیاه برگ اژه‌ای
۲۸۲	Delphinium - زبان در قفا

۲۸۴	..... Dieffenbachia - سَمْبِرْگ (دیفنباکیا)
۲۸۷	..... Dimorphotheca - مرجان (آصفالسلطنه)
۲۸۹	..... Dipladenia - دیپلادنیا
۲۹۱	..... Dizygotheca elegantissima - آریالیا دروغی
۲۹۳	..... Dracaena - دراسنا
۲۹۶	..... Echeveria - اشوریا (ساق عروس)
۲۹۹	..... Echinocactus - کاکتوس توپ طلائی
۳۰۱	..... Echium Fastuosum - گیاه گُرزی
۳۰۳	..... Epipremnum aureum (Scindapsus aureus) - پوتوس بیچک شیطان
۳۰۶	..... Eriobotrya japonica - نسیوله (ازگیل چینی)
۳۰۸	..... Euonymus Japonicus - شمشاد ابلق
۳۱۰	..... Euphorbia Eritrea - کاکتوس حبشی
۳۱۲	..... Euphorbia Millii - شمع خاردار مسیح
۳۱۴	..... Euphorbia Pulcherrima - بنت القنسل
۳۱۸	..... Euphorbia Trigona - درخت شیر آفریقایی
۳۲۰	..... Fatsia Japonica - فاتیایارپنی
۳۲۲	..... Felicia - گل ستاره (فلیسیا)
۳۲۴	..... Ficus - فیکوس (انجیر هندی)
۳۲۹	..... Forsythia - یاس زرد
۳۳۱	..... Freesia - فرزیا
۳۳۳	..... Fritillaria - لاله واژگون
۳۳۶	..... Fuchsia - گل آویز
۳۴۰	..... Gaillardia - رعنا زیا (گل شاد)
۳۴۲	..... Gardenia - گاردنیا
۳۴۶	..... Gazania - گازانیا
۳۴۸	..... Gerbera - ژربرا
۳۵۱	..... Gladiolus - گلابول
۳۵۳	..... Gleditsia tricanthos - اقاقیای زینتی
۳۵۵	..... Grevillea - ماندانا
۳۵۷	..... Gunnera manicata - گیاه دایناسوری
۳۵۹	..... Gusmania - گازمانیا (ستاره آتشین)

۳۶۲	Gymnocalycium - کاکتوس چینی
۳۶۴	Haemanthus - سوسن سرخ
۳۶۶	Haworthia - گیاه گورخری
۳۶۸	Hebe - ترتیزک آبی (هبه)
۳۷۰	Hedera - پاپیتال (عشقه)
۳۷۲	Helianthus annuus - آفتابگردان زینتی
۳۷۴	Helichrysum - گل جاوید
۳۷۶	Hemerocallis - زنبق رشتی
۳۷۸	Hibiscus - ختمی چینی
۳۸۰	Hippocastrium - نسرين (آماریلیس)
۳۸۳	Hosta - روستا
۳۸۶	Howea - زخل به سی (کنهیا)
۳۸۹	Hyacinthus - سنبل
۳۹۲	Hydrangea - ادریس (مرتنیا)
۳۹۵	Impatiens - گل حنا (ژالابین)
۳۹۷	Ipomoea purpurea - نیلوفر
۳۹۹	Iris - زنبق
۴۰۱	Jacaranda - ژاکاراندا
۴۰۳	Jacobina - گل ژاکی
۴۰۵	Jasminum (Gelsomino) - یاسمن (یاس)
۴۰۸	Kalanchoe - کالانکوئه
۴۱۰	Kumquat - نارنگی چینی
۴۱۲	Lagerstroemia - مهیار
۴۱۴	Lampranthus - گل ستاره
۴۱۶	Lantana - شاه پسند
۴۱۹	Laurus Nobilis - برگ بو
۴۲۱	Lavandula - اسطوخودوس (لاواند)
۴۲۴	Licuala - لیکوالا
۴۲۶	Ligustrum - لیگوستروم
۴۲۹	Lilium - سوسن (لیلیوم)
۴۳۲	Lisianthus - گل عروس

۴۳۴	..... Lithops - کاکتوس سنگی
۴۳۷	..... Lonicera fragrantissima - پیچ امین الدوله
۴۳۹	..... Magnolia - ماگنولیا
۴۴۲	..... Maranta - گیاه عابد (مارانتا)
۴۴۴	..... Matthiola - شب بو
۴۴۶	..... Monstera - مونسترا
۴۴۸	..... Musa Basjoo - موز زینتی
۴۵۰	..... Narcissus - نرگس
۴۵۲	..... Neoregelia - نئورجلیا (حاشیه طلایی)
۴۵۴	..... Nephrolepis - سرخس بوستون
۴۵۶	..... Nerium - خرزهره
۴۵۸	..... Nymphaea - نیلوفر آبی
۴۶۰	..... Opuntia - بان ماد سوهر (انجیر تیغی)
۴۶۲	..... Orchidea - ارکیده
۴۷۵	..... Pachypodium - نخاله ماگاسکار
۴۷۷	..... Paeonia - گل صد تومانی
۴۷۹	..... Pandanus - پاندانوس (برگ - نجری)
۴۸۱	..... Pandorea variegata - گل عشرت (باندره عطری)
۴۸۳	..... Parodia - پارودیا
۴۸۵	..... Parthenocissus - موجسب (پیچک، پایتال)
۴۸۷	..... Passiflora - گل ساعت
۴۸۹	..... Pelargonium - شمعدانی
۴۹۲	..... Pellaea - سرخس تکمه ای
۴۹۴	..... Penstemon barbatus - پنستیمون
۴۹۶	..... Peperomia - برگ قاشقی
۴۹۸	..... Petunia - اطلسی
۵۰۰	..... Philadelphus virginal - نرگس درختی
۵۰۲	..... Philodendron - فیکوس برگ انجیری (فیلودندرون)
۵۰۵	..... Phoenix - نخل زینتی
۵۰۷	..... Phormium - گیاه نیزه ای (فورمیوم)
۵۰۹	..... Photinia - فوتینا (سینه سرخ)

۵۱۱	Pilea - پیلئا (گیاه اشک بچه)
۵۱۳	Platycerium - شاخ گوزنی
۵۱۵	Platycodon - گل بالون
۵۱۷	Plumbago - یاس آبی
۵۲۰	Polianthes - گل مریم
۵۲۳	Polystichum - سرخس برگ‌شانه‌ای
۵۲۵	Primula - گل پامچال (پریمولا)
۵۲۸	Prunus laurocerasus - لائورو
۵۳۰	Quercus ilex - بلوط زینتی
۵۳۲	Ranunculus - آلاله ایرانی
۵۳۴	Rosa - گل رخ (رز)
۵۳۷	Rubheckia - کوکب کوهی
۵۳۹	Saintpaulia - عیشه ایلمایی
۵۴۲	Salvia Superba - سلوی (بریم گلی)
۵۴۴	Salix babylonico - بیدمخون
۵۴۶	Sansevieria - شمشیری
۵۴۹	Saxifraga - گیاه سنگ‌شکن
۵۵۱	Schefflera - درختچه اختاپوس (شکار)
۵۵۳	Sedum - سدوم
۵۵۶	Senecio - سینره
۵۵۹	Siderasis - سیدراسیس
۵۶۱	Sinningia - گلوکسینیا
۵۶۴	Solanum rantonetti - گل لیلا
۵۶۷	Sophora japonica - سوفورا
۵۶۹	Spartium - طاووسی
۵۷۱	Spathiphyllum - گل چمچهای
۵۷۴	Spiraea - اسپیره
۵۷۶	Statice - گل خشکه (لاواند دریایی)
۵۷۸	Stephanotis - یاسمن ماداگاسکار
۵۸۱	Strelitzia - پرندۀ بهشتی
۵۸۳	Syngonium syringa - یاس خوشه‌ای (یاس بنفش)

۵۸۶	.....	گل جعفری - Tagetes
۵۸۸	.....	Thymus serpyllum - سوسنبر (آویشن وحشی)
۵۹۰	.....	Tillandsia - گیاه جوجه تیغی
۵۹۳	.....	Trachelosperum jasminoides - یاس زمستانی
۵۹۵	.....	Tradescantia - برگ بیدی (یهودی سرگردان)
۵۹۷	.....	Tulipa - لاله
۶۰۱	.....	Viburnum - بوداغ
۶۰۳	.....	Vriesea - پر رنگی
۶۰۶	.....	Washingtonia - نخل بادبزنی
۶۰۸	.....	Wistaria (Silicine) - گلیسین
۶۱۰	.....	Yucca - یوکا
۶۱۲	.....	Zamioculcas - کله قندنگبار
۶۱۴	.....	Zantedeschia - گالشیپوری
۶۱۷	.....	Zebrina Pendula - زبرینا پندولا
۶۱۹	.....	Zinnia elegans - گل آه
۶۲۱	.....	Zygocactus - کاکتوس کرشمه
۶۲۳	.....	Bonsai - بنسای
۶۲۵	.....	مابع و مأخذ

پیشگفتار

پرورش و نگهداری گیاهان زینتی از جمله دلمشغولی‌ها و سرگرمی‌های مفیدی است که بسیاری از افراد ریشه خانم‌های خانه‌دار ساعت‌های متمادی با صبر و حوصله در موانست با آن سپری می‌کنند.

از آنجائی که زندگی شهرنشینان در آپارتمان، با ابعاد و امکانات محدود آن، دسترسی به طبیعت و جلوه‌های زیبا و فرهیختگی آن را برای بسیاری از افراد بشر غیرمقدور ساخته است لذا نگهداری پندگداز گل و گیاه و کاشت چند اصله درختچه در باغ و باغچه تا حدی رفع مضیق می‌کند. ری دانستنی است که تنها با آگاهی کامل از شرایط زیست این گیاهان و نیازمندی‌ها و نحوه مواظبت از آن‌ها است که امکان داشتن گیاهانی شاداب و سالم در چرخه رشدشان برقرار می‌شود. انگیزه و هدف اصلی نگارنده در تألیف این اثر ارائه راهنمایی‌های لازم و مفید در این راستا و بالا بردن سطح آگاهی‌های علاقه‌مندان و عاشقان گل و گیاه بوده است که در تدوین آن از مأخذ باارزش داخلی و خارجی بهره فراوان بردم. مزید بر آن منبع اطلاعاتی لایزال شبکه اینترنت مشکل‌گشای بسیاری از ابهامات و همچنین پربار کردن ذخیره‌های علمی کتاب حاضر بوده است.